

GYERMEKVÉDELMI ÚTMUTATÓ

2024

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ.....	2
1.1. Bemutatkozás.....	2
1.2. A gyerekvédelmi útmutató célja	3
1.3. A gyerekvédelmi útmutató alapelvei és alapvető értékei	3
2. KIKET VÉD A GYERMEKVASÚT?	5
3. MITŐL VÉDI MEG A GYERMEKEKET A GYERMEKVASÚT?	6
3.1. Gyermekjogok	6
3.2. Bántalmazás	7
3.3. Gyermek testvérsége	7
4. HOL VÉDI MEG A GYERMEKEKET A GYERMEKVASÚT?	8
5. GARANCIÁK – HOGYAN BIZTOSÍTJA A GYERMEKVASÚT A GYERMEKEK VÉDELMEÉT?	10
5.1. Gyerekekkel kapcsolatos garanciák	10
5.2. Munkatársakkal kapcsolatos garanciák	11
5.3. Felnőttekkel (pl. szülővel, vendégekkel) kapcsolatos garanciák.....	12
5.4. Tárgyi környezettel kapcsolatos garanciák	12
5.5. Esetkezeléssel kapcsolatos garanciák	13
5.5.1. Egyértelmű lépések	13
5.5.2. Egyértelmű felelősségek.....	17
6. AZ ÚTMUTATÓ BEVEZETÉSE ÉS FELÜLVIZSGÁLATA	20
7. JOGSZABÁLYOK ÉS EGYÉB DOKUMENTUMOK.....	21
MELLÉKLETEK	22
1. sz. melléklet: Magatartási és kommunikációs szabályzat	22
2. sz. melléklet: Gyerekvédelmi bejelentőlapok	24

1. BEVEZETŐ

1.1. Bemutakozás

1947-ben az állam akkori vezetősége a MÁV üzemeltetésével egy olyan vasút létrehozása mellett döntött, amelyen a szolgálatot gyermekek látják el. A vonal építésekor a Gyermekvasút és Úttörővasút elnevezéseket vegyesen használták. A teljes vasútvonalat végül 1950. augusztus 20-án adták át. A rendszerváltozás idején, 1990-ben az intézmény nevét Gyermekvasútra változtatták, üzemeltetése az Úttörőszövetségtől a MÁV hatáskörébe került. A Gyermekvasút működésének fő célja– a vasúti személyszállítási tevékenység mellett – a vasúti közlekedés iránt érdeklődő 10-14 éves gyermekek szabadidejének hasznos és tartalmas eltöltése, oly módon, hogy megszerettesse velük a vasúti szakmát, ezáltal utánpótlás nevelést biztosítson elsősorban a MÁV Zrt. számára.

A Gyermekvasúton belüli közösség kialakítása, irányítása mind azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek egy új közösség aktív tagjaként, annak megtartó és fejlesztő ereje folytán, a Gyermekvasút célkitűzéseinek megfelelően, ahhoz tevőlegesen és jelentősen hozzájárulva lássák el a vasúti szolgálatot.

A Gyermekvasúton a vasúti szolgálat ellátása önkéntes alapon szervezett, az általános iskola 4-8. osztályába járó gyermekek (továbbiakban gyermekvasutasok) és 14. életévüket betöltött, közép-, vagy felsőfokú oktatási intézményben tanuló fiatalok (továbbiakban ifivezetők) bevonásával történik. A Gyermekvasúton a vasúti tevékenységek megismertetése mellett, de azzal összhangban végzett egyéb hagyományos közösségi tevékenységek célja, hogy a gyermekvasutasok és ifivezetők a közösséghez tartozás élményével, jó hangulatban, egymást ismerve, elfogadva és segítve vehessenek részt a szakmai gyakorlaton (a szolgálatok ellátásában), ezáltal is növelve az oktatási és nevelési tevékenység eredményességét, eredeti céljaink megvalósítását.

A gyermekvasutasok és ifivezetők foglalkoztatásának célja a Gyermekvasút több évtizedes hagyományainak megőrzése, tehát a MÁV Zrt. jó hírnevének ápolása, illetve emelése, hozzájárulás a vasutas szakember-utánpótlás biztosításához, valamint társadalmilag is hasznos nevelési, oktatási és szabadidős tevékenység folytatása.

A gyermekvasutasok és ifivezetők a vasúti szolgálatok, illetve a közösségi tevékenységek gyakorlása során folyamatosan felnőtt vasúti dolgozó felügyelete alatt állnak.

1.2. A gyerekvédelmi útmutató célja

A Gyermekvasút kötelékébe tartozó nagyjából 600 gyermek biztonsága, illetve a velük való megfelelő bánásmód megteremtése kiemelten fontos számunkra. Fontos egyrészt a fizikai biztonságuk a szolgálat ellátása közben, amelyeket biztonsági intézkedések és szabályok betartásával biztosítunk. Felismertük viszont azt is, hogy legalább ugyanennyire fontos, hogy a hozzánk járó gyermekek minden szempontból biztonságban érezzék magukat az általunk szervezett vasútszakmai-, illetve közösségi programokon, illetve amikor kapcsolatba kerülnek a Gyermekvasút munkavállalóival. Lehetőségeinkhez mérten szeretnénk segíteni a gyermekeknek a vasúton kívüli életükben felmerült problémák (például iskolai bántalmazás) felismerésében, és a megfelelő helyre történő továbbításában is, ugyanis ahhoz, hogy a gyermekek valóban jól legyenek szükséges, hogy életük minden területén megkapják az ehhez szükséges segítséget.

Ennek érdekében dolgozta ki a Gyermekvasút, a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány támogatásával ezt a Gyerekvédelmi Útmutatót. Az útmutató célja, hogy létrehozzon egy közös tudásbázist, amely segít a felmerülő, bántalmazással vagy visszaéléssel kapcsolatos esetek megelőzésében, felismerésében és kezelésében. Emellett konkrét segítséget nyújt a pajtásoknak, ifivezetőknek, szülőknek, illetve a Gyermekvasút munkavállalóinak az ilyen helyzetek kezelésében, illetve a szükséges lépések megtételében.

1.3. A gyerekvédelmi útmutató alapelvei és alapvető értékei

Biztonság. Minden gyereket megillet az, hogy biztonságban, mindennemű veszélyeztetés, bántalmazás, kihasználás és elhanyagolás nélkül élhessen. Ennek megfelelően célunk olyan környezet kialakítása, melyben kizárható a gyermekek érzelmi és szándékos fizikai sérülése, valamint bármely gyermek bizalommal és negatív következményektől való félelem nélkül fordulhat a felnőtt munkatársakhoz.

Zéró tolerancia. Elfogadhatatlannak tartjuk a gyerekekkel szembeni bántalmazás, erőszak, zaklatás és visszaélés minden formáját.

Jelzés. Minden munkatársnak és gyereknek tudnia kell, hogy mit kell tennie a gyerekek védelméért, mikor és kitől kell tanácsot, segítséget kérnie, vagy jelzést tennie.

Partnerség. Munkánk során együttműködünk a gyerekekkel, családjaikkal, illetve a társintézményekben dolgozó szakemberekkel, szükség esetén az illetékes hatósággal.

Gyerekközpontúság. A gyerekeket mindig – életkorukra és érettségükre tekintettel tájékoztatjuk az őket érintő dolgokról. A döntéshozatal során figyelembe vesszük a véleményüket.

Méltóság. Mindenkit megillet az elismerés és a megbecsülés, amely alapján értékesnek és elfogadottnak érezheti magát.

Tehetséggondozás. A kiemelkedő képességű, jó tanuló és vasúti érdeklődésű gyerekek támogatása annak érdekében, hogy a képességeiket még jobban kibontakoztathassák.

Prevenció: A gyermekbántalmazás kockázatának kizárására való törekvés a dolgozók, ifivezetők, pajtások és családjaik tudatosságnövelésén keresztül, képzések, ismeretterjesztő anyagok segítségével, valamint jó gyakorlatok kialakításával.

Biztonságos adatkezelés és titoktartás: A Gyermekvasút dolgozói és ifivezetői bizalmasan kezelik a gyerekek személyes adatait. Ennek értelmében a Gyermekvasúttal kapcsolatban álló személyek személyes adatai, bizalmasan megosztott információk nem adhatóak ki illetéktelen harmadik személy részére. Illetékes szervekkel való együttműködés során is megilleti az érintett gyereket a személyiségének védelme, a vele kapcsolatos információk bizalmas kezelése.

2. KIKET VÉD A GYERMEKVASÚT?

*Gyerek mindenki, aki a 18. életévét nem töltötte be.*¹

Ennek értelmében felelősséggel tartozunk:

- A hozzánk járó gyerekekért, vagyis a gyermekvasutas tanfolyam hallgatóiért, a gyermekvasutas pajtásokért (10-14 éves kor), illetve a 18. életévüket be nem töltött ifivezetőkért.
- Ugyan jogilag felnőttnek számítanak, azonban az életkoruktól függetlenül ugyanúgy felelősséget vállalunk a 18. életévüket betöltött ifivezetőkért, és ugyanolyan védelemben részesítjük őket is. Feladataik elvégzése során mellettük is mindig van egy felnőtt dolgozó (felnőtt kísérő, nagyvasúti program patrónus stb.), akik a gyermekcsoportért és a programért a felelősséget vállalja.
- Továbbá felelősséget vállalunk a csereutakon résztvevőkkel, vendégekkel (akikkel formális kapcsolatban vagyunk). Rájuk, amikor nálunk töltenek néhány napot, a szabályaink ugyanúgy vonatkoznak. Ezért nekik (a hozzánk látogató vendég gyerekeknek és felnőtt kísérőiknek) is tisztában kell lenniük szabályainkkal, az Útmutató tartalmával, a gyerekeknek a jogaikkal és a felnőtteknek azzal, hogy mit várunk el tőlük.
- A 18. életévüket még be nem töltött vendégeinkért (utasaink és a programjainkon résztvevők) főszabályként az a felnőtt felelős, aki kísérőként jelen van. Mivel előfordulhat, hogy egy gyerek felnőtt kísérő nélkül látogatja vasutunkat, esetleg a kísérő felnőtt nem érzékel valamit, vagy ő maga sérti a gyerek jogait, a Gyermekvasút vállalja, hogy valamennyi gyerekekkel kapcsolatba kerülő munkatársa ismeri az Útmutató tartalmát.

¹ Összhangban a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben foglaltakkal.

3. MITŐL VÉDI MEG A GYERMEKEKET A GYERMEKVASÚT?

3.1. Gyermekjogok

Mindent megteszünk annak érdekében, hogy ne sérüljenek a gyerekek jogai. A gyermekjogok nem elvont szabályok – ha átgondoljuk, hogy egy gyereknek mire van szüksége ahhoz, hogy jól legyen, illetve mitől kell őt megvédeni, akkor tulajdonképpen megkapjuk a gyermekjogok listáját.

Mik azok a gyermekjogok?

Mindenki, aki még nem múlt el 18 éves, gyereknek számít. A gyerekeket különleges jogok védik. Ezeket az ENSZ Gyermekjogi egyezménye sorolja fel.

A gyerekeket érintő ügyekben a felnőtteknek elsősorban a gyerekek legfőbb érdekét kell figyelembe venniük.

Joguk van elmondani a véleményüket, és joguk van ahhoz, hogy meghallgassák azt.

Joguk van az élethez és a fejlődéshez.

Elsősorban a szülei segítik a gyerekeket a jogaik gyakorolásában és a kötelességeik teljesítésében.

Nem érheti őket hátrányos megkülönböztetés. Minden gyerek egyenlő.

Ha valamilyen fogyatékkal él egy gyerek, speciális védelem és gondoskodás illeti meg.

Joguk van a magánélethez. Senki sem olvashatja el például egy gyerek engedélye nélkül a naplóját, e-maileit, SMS-eit.

Joguk van családban élni. Senki nem választhatja el őket a családjuktól, csak ha az az ő érdekükben történik.

Joguk van az egészséges élethez.

Speciális védelem és elhelyezés illet meg egy gyereket akkor, ha nincsenek szülei, vagy ha nincs biztonságban a szüleivel.

Joguk van ahhoz, hogy az őket érintő ügyekben tájékoztatva legyenek. Ezt úgy kell a felnőtteknek megtenniük, hogy azt tényleg meg is értse az adott gyerek.

Joguk van az emberkereskedelemtől való védelemhez.

Joguk van a szabadidőhöz és a játékhoz.

Joguk van iskolába járni.

Joguk van ahhoz, hogy amíg gyerekek, ne dolgoztassák, és ne kényszerítsék őket arra, hogy veszélyes munkát végezzenek.

Joguk van ahhoz, hogy legyen saját nevük és állampolgárságuk.

Joguk van ahhoz, hogy megvédjék őket a szexuális erőszak és zaklatás minden formájától. Senkinek nincs joga olyat tenni egy gyerek testével, amit nem akar - például megérinteni vagy lefotózni.

Joguk van ahhoz, hogy megvédjék őket a kábítószerektől és a drogkereskedelemtől.

3.2. Bántalmazás

Minden gyereknek joga van a bántalmazástól mentes gyerekkorhoz. Elkötelezettek vagyunk a bántalmazással szembeni zéró tolerancia alapelve mellett – ezért fontos, hogy ismerjük a bántalmazás fogalmát, típusait és jeleit!

3.3. Gyermek testvérsége

A vasút veszélyes üzem. A vasúti biztonság fontossága, és a szabályok betartása alapvető a Gyermekvasúton. Ezek a szabályok és biztonsági intézkedések megjelennek a vasúti utasításokban, a gyermekvasutas Forgalmi Ismeretek tankönyvben, illetve a pajtások részére minden évben kiadott Segédletben is. Ezek a szabályok a tanfolyamon, illetve később a gyakorlatban is átbeszélésre kerülnek.

A gyermekvasutasok az év minden szakában részt vesznek vasút által szervezett helyi vagy külsős programokon. Ezért a gyermekek fizikai épségét, egészségét azáltal is biztosítjuk, hogy számukra megfelelő mennyiségű (lehetőség szerint a szolgálatban naponta ötszori, táborban hatszori, túrákon pedig háromszori), és minőségű étkezést biztosítunk. Nyáron a táborozóknak biztosított a tiszta ágynemű, a Gyermekvasút helyiségeit (mind a Gyermekvasút szociális főépületét /továbbiakban: Gyermekvasutas Otthon/, mind a vasúti járműveket, mind pedig az állomásépületek gyerekek által használt forgalmi tereit) télen megfelelő hőmérsékletűre kell felfűteni, továbbá a gyerekek által hordott egyenruhák tiszták és évszaknak megfelelőek.

4. HOL VÉDI MEG A GYERMEKEKET A GYERMEKVASÚT?

Mindig biztosítjuk a gyerekek számára a védelmet: amikor személyesen vagy online kapcsolatba kerülünk velük, vagy észleljük a bántalmazásukat, a veszélyeztetésüket, esetleg ezeket gyanítjuk.

Időről-időre átgondoljuk a lehetséges veszélyforrásokat, veszélyeztető tényezőket (megelőzés), valamint ezeken a területeken is biztosítjuk a következő pontban tárgyalt garanciális elemeket (kezelés). Az ifivezetőknek a felnőtt kísérőkkel, illetve táborvezetőkkel egyeztetve minden túra, tábor, illetve nagyvasúti program előtt meghatározott idővel le kell adniuk egy tervet, amelyben kitérnek ezekre a lehetséges veszélyekre, kockázatokra, megelőzésükre, illetve kezelésükre is. Ezeket a tervek aztán átnézésre, és szükség esetén javításra kerülnek. Csak azok a gyermekvasutasok (ifivezetők, felnőtt dolgozók) által szervezett programok valósulhatnak meg, amelyek tervét a vezetőség jóváhagyta. A szabadidős programok során az ifivezetők a felnőtt dolgozókat segítik a pajtások felügyeletében, biztonságuk megőrzésében, illetve egy mindenki számára biztonságos környezet megteremtésében.

Saját helyszínek: Vállaljuk a felelősséget a hozzánk érkező gyerekekért. A szolgálatba érkező gyerekekért a szolgálat során a Gyermekvasutas Otthonban elsősorban a nevelőtanár, a szolgálat során pedig az adott állomásfőnök, illetve felnőtt vonatkísérő tartozik felelősséggel a pajtásokért, a tanfolyamon a tanárok és a felnőtt kísérők látják el ezt a feladatot.

Külső program, utazás: A védelmet és a biztonságot a külső programokon is biztosítani kell. Minden külsős programon jelen van egy felnőtt (felnőtt kísérő, program patrónus), aki felelős a gyerekek biztonságáért. Ez a személy részt vesz programok megszervezésében, lebonyolításában, a gyerekek kísérésében. A gyerekek biztonságára az utazás során is kiemelt figyelmet kell fordítani.

Online: Az interneten is felelősek vagyunk a gyerekekért. Ez azt jelenti, hogy segítjük az okoseszközök biztonságos használatát, és odafigyelünk a gyerekekre az online térben is, különösképpen az egyes csoportok közösségi médiás felületein.

Kommunikáció, adománygyűjtés: A felelősségünk akkor is tart, ha a gyerekek éppen nincsenek jelen. Soha nem közölhetünk olyan dolgot (pl. facebook bejegyzés, reklámfilm),

amelyet a gyerekek, illetve az adatkezelési nyilatkozaton keresztül a szüleik nem szeretnének, abba nem egyeztek bele, vagy bárhogyan negatívan érintheti őket.

Adatkezelés: Felelősek vagyunk a gyerekekre vonatkozó adatok kezeléséért. Csak azokat az adatokat gyűjtjük és tároljuk a gyerekekről, amelyek fontosak a velük kapcsolatos tevékenységünk szempontjából. Ha már nem szükséges, akkor nem tároljuk azokat tovább. A Gyermekvasútra történő jelentkezés során minden szülő aláír egy adatkezelési nyilatkozatot, melyben hozzájárul a szükséges adatok tárolásához és kezeléséhez, illetve nyilatkozik arról, hogy gyermekéről készülhetnek-e kép- és hangfelvételek, melyek közzétételére az előző pontban leírtakra figyelemmel kerülhet sor.

5. GARANCIÁK – HOGYAN BIZTOSÍTJA A GYERMEKVASÚT A GYERMEKEK VÉDELMEÁT?

Olyan környezetet és közösséget szeretnénk teremteni, amely hozzájárul a gyerekek boldogságához, fejlődéséhez és kibontakozásához.

5.1. Gyerekekkel kapcsolatos garanciák

Odafigyelünk a gyerekekre és partnerként kezeljük őket.

- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a gyerekek megismerjék az útmutató és egyéb, rájuk vonatkozó dokumentumok tartalmát – az őket védő mechanizmusokat és azokat a magatartási szabályokat, amelyeket tőlük is elvárunk. Ennek érdekében
 - az elkészült honlapot hirdetjük, ismeretterjesztő ábrákat juttatunk el a gyerekekhez,
 - érzékenyítő és edukatív játékos programok szervezünk.
- Tiszteletben tartjuk a gyerekek méltóságát és jogait, betartjuk az útmutatóban és az egyéb dokumentumokban (pl. házirend, munkaköri leírás) foglaltakat.
- Megfelelően tájékoztatjuk a gyerekeket, megismerjük a véleményüket.
- A pajtásokat általában közvetett módon vonjuk be az őket érintő döntések meghozatalába, az őket képviselő ifivezetőkön keresztül (ennek szabályozása megtalálható a GYMSZ-ben)
- Célunk a gyerekek szervezettebb, közvetlenebb bevonása az őket érintő döntések meghozatalába.
- Lehetőséget adunk a gyerekeknek ahhoz, hogy névvel, vagy név nélkül jelezhessék problémáikat, vagy tehessek fel kérdéseiket. A gyerekek jelzését mindig komolyan vesszük, bizalmasan kezeljük, és az útmutató alapján cselekszünk. Jelzések módja:
 - az Útmutatóval párhuzamosan kialakított jelzőrendszeren keresztül, vagy
 - a gyerekek panaszaikkal fordulhatnak közvetlenül az ifivezetőkhöz, illetve a nevelőtanárokhoz is;
 - visszaélés vagy bántalmazás gyanú esetén – mérlegelés nélkül – a Gyermekvasút vezetője felé történő jelentéstételi kötelezettség mellett, azonnali kivizsgálás indítandó.

- Lehetőséget adunk a gyerekeknek ahhoz, hogy névvel, vagy név nélkül visszajelzést tudjanak nekünk adni. Például: a nagyvasúti programok értékelése során a gyerekek véleményét is kikérik a szervezők, továbbá az ifivezetők képviselői (a Szakbizottság) visszajelzést adhat a felnőtteknek az Egyeztető Bizottság ülésein.
- Partneri kapcsolatot alakítunk ki a gyerekeket körülvevő felnőttekkel (pl. rokonok, oktatási intézmények stb.).

5.2. Munkatársakkal kapcsolatos garanciák

Nálunk olyan felnőttek dolgoznak, akik elkötelezettek a gyerekek védelme és a jogaik biztosítása mellett.

- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a megfelelő munkatársakat alkalmazzuk.
- Biztosítjuk, hogy minden munkatárs megismerje az útmutatót és a tevékenységüket szabályozó egyéb dokumentumokat, utasításokat (pl. házirend, munkaköri leírás stb.).
- Segítjük az új munkatársak beilleszkedését, magabiztos munkavégzését.
- Visszajelzésekkel, megbeszélésekkel, konzultációkkal, folyamatos tájékoztatással segítjük egymás munkáját.
- Támogatjuk a munkatársak szakmai fejlődését és lelki egészségük megőrzését, pszichés és mentális zavarai feltárását
- Lehetőséget adunk a munkatársainknak ahhoz, hogy névvel, vagy név nélkül jelezhessék a gyerekekkel kapcsolatban felmerülő problémáikat, vagy tehessék fel kérdéseiket. A munkatársak jelzését mindig komolyan vesszük, és az útmutató alapján cselekszünk.
- A munkatársak évente kötelesek a Gyermekvasút vezetője számára bemutatni az erkölcsi bizonyítványukat.
- A Gyermekvédelmi útmutató szempontjából munkatársaknak tekintjük a főállású dolgozókat, a megbízási szerződéssel foglalkoztatottakat, valamint a szabályozott körülmények között működő, önkéntes szakkörök felnőtt tagjait.
- Amennyiben a felnőtt dolgozónak a szerződéskötés előtt már fennálló szoros és aktív kapcsolata van egy 18 év feletti ifivezetővel, akkor a kapcsolattartásra vonatkozó egyes szabályok a Gyermekvasút területén, illetve a Gyermekvasút vagy a

Gyermekvasutasokért Alapítvány szervezésében megvalósuló programokon kívüli eseményekre nem vonatkoznak.

- Azonban az ifivezetőnek ilyen esetben is joga van jelezni azt, ha ez a kapcsolat számára már nem komfortos.
- Új kapcsolat 18 év feletti ifivezető és felnőtt dolgozó között sem kezdeményezhető.

5.3. Felnőttekkel (pl. szülőkkel, vendégekkel) kapcsolatos garanciák

A gyerekeket körülvevő felnőttek egymással együttműködve, egymás méltóságát tiszteletben tartva, általában véve: jó példát mutatva kötelesek a gyerekek mellett lenni.

- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a hozzánk látogató, vagy velünk kapcsolatba kerülő felnőttek (pl. vendégek, szülők) megismerjék az útmutatót és azokat a magatartási szabályokat, amelyeket tőlük is elvárunk. A megismerés lehetséges módjai: honlapon való feltüntetés, email-en keresztül küldött tájékoztatás, szülői értekezlet.
- Partneri kapcsolatot alakítunk ki a gyerekeket körülvevő felnőttekkel, átláthatóan kommunikálunk és megfelelő tájékoztatást adunk számukra.
- A szülőket megfelelő időben tájékoztatjuk a Gyermekvasút által szervezett programok időpontjáról és jellegéről.
- Lehetőséget adunk a velünk kapcsolatba kerülő felnőtteknek ahhoz, hogy névvel, vagy név nélkül jelezhessék problémáikat, tehessék fel kérdéseiket, bármilyen jellegű visszajelzést adjanak. A jelzéseket mindig komolyan vesszük, és az útmutató alapján cselekszünk

5.4. Tárgyi környezettel kapcsolatos garanciák

Megfelelő tereket biztosítunk a gyerekeknek és mindent megteszünk annak érdekében, hogy az adott program biztonságos legyen.

- Mindent megteszünk a fizikai biztonságért és a balesetek megelőzéséért.
- Megelőzzük, hogy egy gyerek számára veszélyes területre menjen, vagy nem biztonságos eszközt használjon.

- A Gyermekvasutas Otthonban, a táborban, valamint az állomásokon (a szolgálati hely adottságai szerint) gyerekbarát környezet van kialakítva.
- A különböző utazások és programok előtt kockázatelemzést végzünk: átgondoljuk a lehetséges veszélyeket, és összeírjuk a gyerekekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat (pl. allergia, szedett gyógyszerek, tud-e úszni stb.) Ez része az ifivezetők által készített túra-, tábor- és programterveknek, amelyeket a megvalósulás előtt a vezető nevelőtanár, a táborvezető, vagy a patrónus átnézni, véleményezi és jóváhagyja.

5.5. Esetkezeléssel kapcsolatos garanciák

5.5.1. Egyértelmű lépések

A gyerekek védelmének és az esetek hatékony kezelésének a szempontjából fontos, hogy átlátható és egyértelmű legyen mindenki számára, hogy mikor mi a teendő.

Mit teszünk a bántalmazással kapcsolatos esetek megelőzéséért és felismeréséért?

- A gyermekek számára biztonságos környezet kialakítása (mind fizika, mind érzelmi szempontból).
- A Gyermekvédelmi Útmutató nyilvánossá tétele, a gyerekekkel való megismertetése, illetve annak tudatosítása, hogy van lehetőségük segítséget kérni.
- Gyermekvédelmi témájú oldal üzemeltetése: www.gyermekvasut.hu/biztonsag
 - Az oldal egyaránt elérhető a gyermekvasut.hu (hivatalos honlap) és a sihuu.com (a gyermekvasutasok blogja) oldalakról.
 - A weboldalon közérthető információk mellett megtalálható jelen Útmutató, illetve lehetőség van jelzést is tenni.
- A gyermekek és ifivezetők bántalmazásról, bullyingról való tudásának fejlesztése. Ennek formái:
 - A honlapra, illetve a sihuu.com bloghoz tartozó instagram oldalra feltöltött, továbbá chatboton keresztül kiküldött tartalmak;
 - Az ifivezetőknek és az ifiképzősöknek szóló előadások és foglalkozások megtartása;
 - Gyermekvédelmi- és cyberbullying témájú foglalkozás pajtások részére;

- Gyermekvasutas Otthonban, valamint az állomások forgalmi tereiben kihelyezett plakátok;
- Felnőtt dolgozók edukációja.
- A felnőttek és gyermekek közötti online kommunikáció biztonságossá tétele érdekében a Gyermekvasút egy messenger profilt (**Gyermekvasút Biztonság**) használ:
 - A profil egy harmadik személyt testesít meg, így a gyerekek és a felnőttek az online térben sincsenek “négy szemközt”;
 - A profil a beszélgetések résztvevője, azonban csak jelzés esetén olvassa el valaki ezeket a beszélgetéseket;
 - A profilba történő belépés szigorú protokoll szerint történik. Jelzés esetén a gyermekvédelmi csoport 3 kijelölt tagja együtt nyitja meg a beszélgetést. A rendszer úgy kerül kialakításra, hogy a csoport tagjai egyénileg nem tudnak belépni a profilba.
 - A profil elérhető a m.me/gyermekvasut.bizt linken.
- Havi esetmegbeszélések szervezése:
 - Havonta legalább egy alkalommal, előre meghirdetett, nyilvános időpontú napon a gyermekvédelmi felelős megtalálható a Gyermekvasúton, erre a célra berendezett irodában, biztosítva a bizalmas körülményeket. Ilyenkor (is) lehet hozzá fordulni különböző ügyekben, lehetőség szerint előzetes bejelentkezéssel;
 - Amennyiben a téma jellegéből következik (pl. sok csoportot, gyereket érintő probléma) az esetmegbeszéléseket meghirdetjük az ifivezetők felé is.

Hogyan tudnak a gyerekek jelezni egy esetet?

- Szóban az ifivezetőknek vagy a nevelőtanároknak;
- Honlapon anonim módon, az űrlapon keresztül (a visszajelzés érdekében egy elérhetőséget meg kell adni az esetet jelzőnek);
- A Gyermekvasutas Otthonban és az állomások forgalmi tereiben kihelyezett qr kódok segítségével, amelyek a beolvasás után erre az űrlapra vezetnek;
- Egy kihelyezett postaládán keresztül a Gyermekvasutas Otthon folyosóján, amely biztosítja az írásban is beadható jelzés lehetőségét;

- A különböző témáknak van egy-egy felelőse a gyermekvédelmi csoportban. A témafelelős feladata nem az, hogy az adott esetre megoldást találjon (ezt a csoport közösen csinálja), hanem hogy a jelzésre megfelelő időben érkezen reakció, és a dokumentációja is megfelelő tartalmú legyen;
- Fontos a jelzést tevőket emlékeztetni/tájékoztatni a titoktartásról.

Hogyan tudnak a felnőttek jelezni egy esetet?

- Mindenki (például: felnőtt, szülő, ifivezető) ugyanazokon a csatornákon jelezhet, mint a gyermekek.

Milyen eseteket lehet jelezni?

- Valakivel szemben probléma merül fel, és az adott illetővel nem tudják személyesen megbeszélni (pl. hierarchikus helyzet miatt);
- Gyerekekkel való illetlen viselkedés (pl. káromkodás, illetlen témák felhozása, magánjellegű online kommunikáció stb.);
- Bántalmazás (fizikai, lelki, verbális, pszichés, szexuális) – gyermekvasúton, online térben, iskolában, otthoni környezetben;
- Ifivezetői közösségen belüli problémák.

Milyen elvek mentén kezelünk egy esetet?

Minden jelzést komolyan veszünk!

Ha "csak" gyanítjuk a bántalmazást, de nem vagyunk benne biztosak, akkor is cselekszünk!

Bántalmazással összefüggő esetekben azonnal cselekszünk!

Mindig az érintett gyerekek biztonságát és jóllétét tartjuk szem előtt!

Egyértelművé tesszük az érintett gyerekek számára, hogy mikor, mi és miért fog történni!

Együttműködünk az esetkezelésbe bevont szakemberekkel és szükség esetén az illetékes hatóságokkal!

Milyen lépésekben kezelünk egy esetet?

1. Bántalmazott gyerek biztonságba helyezése, bántalmazó és bántalmazott szétválasztása; ha a gyerekek biztonsága szempontjából szükséges, akkor másik munkatárs bevonása a helyzet kezelésébe.

2. Bántalmazott gyerek meghallgatása, megnyugtatósa. Ez nem faggatást jelent, hanem annak a biztosítását, hogy a gyerek kifejezhesse magát és az érzéseit.
3. Annak eldöntése, hogy a titokdoktor-protokollt alkalmazzuk, vagy azonnal (a gyerek tájékoztatása mellett) értesítjük a gyerekvédelmi csoportot és/vagy a vezetőséget.
 - 3.1. Gyerekvédelmi csoport azonnali értesítése szükséges:
 - 3.1.1. bántalmazás (fizikai, érzelmi, szexuális),
 - 3.1.2. elhanyagolás,
 - 3.1.3. felnőtt dolgozóhoz kapcsolódó konfliktus, jelzés,
 - 3.1.4. bullying a csoporton belül – ezekhez az esetekhez egy külön kérdőívet készítünk, amelyben leírják azt is, hogy hogyan kezelték, megoldódott-e, mi a jelenlegi helyzet. Ezek az adatok aztán anonimizált formában az összes ifivezető felé hozzáférhetőek lesznek, annak érdekében, hogy a jó gyakorlatokat át tudják venni,
 - 3.1.5. az ifivezető úgy érzi, hogy a tudomására jutott problémát nem tudják megoldani,
 - 3.1.6. SNI-s, BTMN-es gyerekekkel kapcsolatosan felmerült kérdések.
 - 3.2. Vezetőség értesítése szükséges:
 - 3.2.1. otthoni bántalmazás, elhanyagolás,
 - 3.2.2. felnőttöz kapcsolódó konfliktus, jelzés.
4. Ha az érintett gyerek és a helyzet tisztázása érdekében szükséges, akkor a gyerekvédelmi csoport és/vagy a vezetőség azonnali értesítését haladéktalanul meg kell tenni, akik – ha indokoltnak látják – meghallgatják a másik felet, értesítik a törvényes képviselőket, illetve a helyzet kezelésébe bevonják az érintett gyerekeket, a megfelelő munkatársakat, más szakembereket, hatóságokat (például: család- és gyermekjóléti központ, iskola).
5. A jelzések, és az ezzel kapcsolatos esetkezelések folyamatos dokumentációja szükséges, melynek felelőse az adott téma felelőse.
6. A jelző személy a jelzés megtételét követő 5 napon belül visszajelzést kap, amelyben tájékoztatják arról, hogy a jelzést megkapták, a szükséges lépések megtétele megkezdődött.
7. Amennyiben a gyerekvédelmi csoport valamely tagja érintett az ügyben, ő ennek kezeléséből kivonja magát.

8. Amennyiben a jelzés a gyermekvédelmi csoport tagjaival, a vezetőséggel vagy a Gyermekvasút szervezetével kapcsolatos, az esetkezelésben kötelező jelleggel részt vesz a gyermekvédelmi csoport MÁV Zrt. által delegált tagja.

Titokdoktor-protokoll

Lényege, hogy a bizalmi ifivezető vagy felnőtt addig ne ossza meg mással a rá bízott titkot, és az érintettől se kérje annak megosztását, amíg a gyerek saját maga el nem ért addig a lelki folyamataiban, hogy erre felhatalmazást tudjon adni.

Természetesen, ha a gyerek testi épsége, szexuális integritása veszélyben van, azonnal lépni kell!

Ezen a folyamaton kell végigkísérni a gyereket és beszélgetni a vele, hogy megérthesse, kiket lenne érdemes bevonni a helyzet kezelésébe, és miért van jelentősége annak, hogy a történekről vele is beszéljen.

Fontos, hogy a gyereknek legyen elég információja és ideje ahhoz, hogy megértse és felkészüljön arra, ami a történetének a megosztása után történhet, vagy történni fog – milyen lehetőségei vannak a helyzet kezelésére, azok milyen beszélgetésekkel, vagy eljárásokkal járhatnak majd.

Akit a gyerek beavatott

- *Figyelmesen hallgassa végig a történetet, fogadja el, amit hall.*
- *Biztosítsa arról, hogy jól döntött, hogy megosztotta esetét.*
- *Tájékoztassa arról, hogy az információ nem maradhat teljes titokban.*
- *Tájékoztassa arról is, hogy mik lesznek a következő lépések.*
- *Tegyen meg mindent az érintett biztonsága érdekében.*
- *Haladéktalanul keresse fel a gyermekvédelmi csoportot esetkonzultáció céljából, és ügyeljen arra, hogy az érintett gyerek kilétét ne fedje fel addig, amíg az nem feltétlenül szükséges.*

5.5.2. Egyértelmű felelősségek

A gyerekek védelmének és az esetek hatékony kezelésének szempontjából lényeges, hogy mindenki számára egyértelműek és átláthatóak legyenek a felelősségi körök.

Minden munkatárs

- Megérti és aláírja a Magatartási szabályzatot (1. sz. melléklet) és egyéb, a munkavégzésre vonatkozó dokumentumot.

- Betartja az útmutatóban foglaltakat; bántalmazás, vagy a gyerekek jogainak megsértése, illetve ezek gyanúja esetén az útmutatónak megfelelően jár el:
 - A gyerekeket segíti a helyzet kezelésében és abban, hogy a megfelelő felnőtthöz forduljon segítségért.
 - Amennyiben bármilyen abúzus gyanúját észleli, akkor az eset tisztázása érdekében jelzi azt a gyerekvédelmi csoportnak, mely a fentebb (5.5.1) említett esetekben (kiemelten fizikai bántalmazás és szexuális visszaélés esetén) haladéktalanul tájékoztatja a Gyermekvasút vezetőjét.
- Az esetek kezelése során együttműködik a gyerekekkel, hozzátartozóival, valamint munkatársaival és más szakemberekkel, szükség szerint az illetékes hatóságokkal.
- A gyerekekkel kapcsolatos információkat bizalmasan kezeli, csak a legszükségesebb személyekkel, a legszükségesebb mértékben osztja meg.
- Az eseteket megfelelően dokumentálja (2. sz. melléklet).

A Gyerekvédelmi csoport összetétele és feladatai

A gyerekvédelmi csoporthoz bárki fordulhat a gyerekek védelmével kapcsolatos kérdéseivel. Emellett kiemelt szerepük van a konkrét esetek, helyzetek kezelésében: ők fogadják a jelzéseket, amely után összefogják és a megfelelő felnőttek bevonásával segítik a konkrét ügyek kezelését.

- A Gyermekvédelmi csoport tagjai: ifivezetők, nevelőtanárok és a MÁV Zrt. delegált munkatársa
- Bemutatja a gyerekeknek az útmutatót, különös tekintettel a jelzési lehetőségekre és az esetkezelés folyamatára.
- Kérdés esetén tájékoztatást, iránymutatást ad a gyerekeknek, felnőtteknek.
- Vezeti az esetekkel kapcsolatos dokumentációt (GDPR-szabályok betartásával).
- Félévente anonimizált beszámolót készít a MÁV Zrt. vezetősége számára, benne a jelzések számával és jellegével, illetve a megtett intézkedésekkel.
- Naprakészen tartja az útmutatót (6. fejezet).
- Konkrét esettel kapcsolatban:
 - meghallgatja és komolyan veszi a gyerekekkel kapcsolatos információkat, bejelentéseket, amelyek bárkitől, bármilyen formában érkezhetnek;

- visszajelzést ad annak a személynek, aki valamilyen gyanút/visszásságot jelzett (5 napon belül);
 - kapcsolatot tart és tájékoztatja az érintett gyerekeket, törvényes képviselőjüket;
 - kockázatelemzést végez, és kompetenciahatárainak megfelelően biztosítja az érintett gyerek biztonságát, vezeti az eset kezelését;
 - a hozzá beérkezett jelzést megvizsgálja, és ha szükséges, további információt gyűjt a helyzet megértése és kezelése érdekében;
 - ha kell, megbeszélést hív össze a munkatársakkal;
 - az eset jellegétől függően értesíti az illetékes hatóságot;
 - konkrét esetekről – a gyerekek legfőbb érdekét szem előtt tartva – tényszerű tájékoztatást ad a munkatársaknak;
 - megvizsgálja, hogy szükséges-e az útmutató, vagy más szervezeti dokumentum módosítása, illetve a gyerekek és a munkatársak további felkészítése annak érdekében, hogy ne következzen be újabb hasonló eset.
- Edukációs programokat szervez gyerekek és felnőtt dolgozók számára.

A Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Tagja a gyermekvédelmi csoportnak;
- Koordinálja a gyermekvédelmi csoport munkáját;
- Konkrét esetekben, ha indokolt, akkor:
 - tájékoztatja a törvényes képviselőt,
 - tájékoztatja a vezetőséget.

A Vezetőség gyermekvédelmi szempontú összetétele:

A vezetőség szerepét gyermekvédelmi szempontból a következő munkakörök munkavállalói töltik be:

- Gyermekvasút vezető,
- Vezető nevelőtanár,
- Koordinációs szakértő.

Forgalmi, vagy műszaki szakterület munkavállalóit érintő jelzés esetén a szakterületnek megfelelően:

- Forgalmi koordinátor, vagy
- Műszaki koordinátor.

A vezetőség feladatai indokoltság esetén:

- biztosítja, hogy minden munkatárs megismerje az útmutatót és az egyéb szervezeti dokumentumokat (pl. házirend, munkaköri leírás stb.).
- részt vesz az eset kezelésében;
- az eset kezelésébe és feldolgozásába bevonja a megfelelő munkatársakat, vagy más szakembereket;
- tájékoztatja a törvényes képviselőt;
- szükség esetén tájékoztatja a Gyermekvasút felettes szervét;
- kezdeményezi a megfelelő belső és/vagy hatósági vizsgálatot;
- ellenőrzi az esetek dokumentációját.

6. AZ ÚTMUTATÓ BEVEZETÉSE ÉS FELÜLVIZSGÁLATA

- A Gyermekvédelmi csoport által közösen készített, végleges útmutatót, illetve ennek módosításait az Egyeztető Bizottság fogadja el.
- Az útmutató tartalmának megismerése:
 - az ifivezetők és ifivezető képzésre járó pájtások a Gyermekvédelmi csoport, illetve a Gyermekvédelmi felelős előadásain és foglalkozásain keresztül;
 - a pájtások az ifivezetőkön keresztül, játékos, beszélgetős foglalkozások segítségével;
 - a felnőtt munkavállalók kötelező képzéseken keresztül;
 - a szülők a honlapról, email-en keresztül küldött tájékoztatásból, valamint szülői értekezleteken történő bemutatáson keresztül ismerik meg.
- A Gyermekvédelmi csoport szükség esetén, valamint minden tanév elején (szeptemberben) elvégzi az útmutató felülvizsgálatát és szükséges esetben módosítását.
 - A bevezetést követő első tanévben félévkor (januárban) is felülvizsgálja.

7. JOGSZABÁLYOK ÉS EGYÉB DOKUMENTUMOK

- ENSZ Gyermekjogi Egyezménye (kihirdette: 1991. évi LXIV. törvény)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
- Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- Gyermekvasút Működési Szabályzat

MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Magatartási és kommunikációs szabályzat

- *A magatartási és kommunikációs szabályzatban meghatározott elveket a munkában és munkán kívül is irányadónak tartom.*
- *Tiszteletben tartom a gyerekek jogait, hátterét, kultúráját és hitét.*
- *Feladatomban tartom a megfelelő magatartás tanúsítását.*
- *Minden megnyilvánulásommal és cselekedetemmel a gyerekek jóllétét és legfőbb érdekének érvényesülését igyekszem segíteni.*
- *Az őket érintő kérdésekben a gyerekek véleményét, korukra és érettségükre tekintettel figyelembe veszem.*
- *Követem az útmutatóban foglalt szabályokat; minden bántalmazással kapcsolatos jelzést, vagy gyanút komolyan veszek, betartom az esetek kezelésére vonatkozó alapelveket és lépéseket.*
- *Tiszteletben tartom a gyerekek magánéletét és nem adom tovább a gyerekek magánéletét érintő, tudomásomra jutott információkat.*
- *Munkám során figyelmemet a hozzám beosztott gyermekvasutasokra fordítom. A szolgálati helyiségekben, szolgálaton kívüli személyeket nem fogadok.*
- *Lehetőség szerint elkerülöm azt, hogy négy szemközt maradjak egy gyerekkel (kivéve, ha a munkaköröm vagy a gyerek érdeke azt kívánja).*
- *A gyermekvasutasokkal csak a munkaidőm során, a munkaköri leírásomban lefektetett feladatom elvégzése céljából tartok fenn kapcsolatot.*
- *Ha gyermekvasutas pajtással vagy ifjvezetővel online beszélgetést (egyéni) folytatok, azt csak úgy teszem, hogy a Messengeren a Gyermekvasút Biztonság profilt (m.me/gyermekvasut.bizt) a beszélgetés résztvevőjévé teszem. A profil a beszélgetéseknek csak résztvevője, ezeket nem olvassa, nem követi, csak jelzés esetén nézi meg protokoll szerint (ld. útmutató). Online biztonsági szempontokból kizárólag ezt a platformot használom gyermekvasutasokkal való online kommunikációra.*

Kijelentem, hogy soha:

- *Nem fogok testi büntetést alkalmazni. Zéró toleranciát képviselek a gyerekekkel szembeni erőszak és rossz bánásmód valamennyi formájával szemben.*

Például: Nem ütöm meg, nem rázom meg, nem zárom be sehova, nem rántom meg a ruháját, nem szorítom meg.

- *Nem provokálom, zaklatom a gyereket semmilyen módon. Nem alázom meg, és nem sértem meg a jogait. Nem csorbítom a gyerek önbizalmát.*

Például: Nem alázom meg a többiek előtt, nem teszek rá nézve bántó megjegyzéseket, nem teszem vicc tárgyává a gyereket.

- *Nem fogok olyan nyelvezetet vagy viselkedésmódot használni, amely megfélemlítheti, zavarba hozhatja, vagy megalázhhatja a gyereket sem személyesen, sem a gyerekek által látható online felületen.*

Például: Nem káromkodok, nem teszek szexuális utalásokat, nem mesélek szexuális tartalmú vicceket előtte, nem udvarolok, nem bókolok.

- *Nem folytatok közéleti vagy politikai beszélgetést gyermekvasutasokkal vagy a jelenlétükben, az ilyen jellegű nézeteimet nem osztom meg velük sem személyesen, sem az általuk is látható online felületeken.*

- *Tartózkodom a helytelen testi kontaktustól a gyerekekkel szemben.*

Például: Csak akkor érintem meg a gyereket, amikor a fizikai vagy érzelmi jólléte indokolja, és ezt olyan formában teszem, hogy az ne sértse a testi integritáshoz való jogát és biztonságérzetét.

- *Nem létesítek szexuális kapcsolatot egyetlen egy gyerekkel és a gyermekvasúttal kapcsolatban álló ifivezetőkkel.*

Például: Nem közeledek szexuálisan pajtásokhoz és ifivezetőkhöz, az ő közeledésüket, kezdeményezésüket visszautasítom.

- *Nem osztok vagy mutatok meg pornográf felvételt gyerekeknek.*

Például: Nem küldök neki meztelen fotókat sem magamról, sem másról, nem nézek a társaságában pornográf videókat vagy képeket, nem adok "tippeket" pornográf tartalmú oldalakkal kapcsolatban.

- *Nem fogok a gyerekekkel szemben törvénytelen, veszélyes és bántó tevékenységet kezdeményezni, abban részt venni.*

- *Nem fogyasztok alkoholt pajtásokkal, ifivezetőkkel vagy a társaságukban.*

- *Nem diszkriminálom a gyerekeket. Minden gyereket egyenlőnek fogadok el, és ügyeiket megkülönböztetés nélkül kezelem.*

Például: Nem teszek negatív megjegyzést senkinek a származására, fogyatékoságára, egyéb tulajdonságára.

- *Nem készíték fényképet, videofelvételt vagy hangfelvételt saját célra gyerekekről.*
- *A vezetőség, valamint az érintett gyerek és törvényes képviselőjének írásos engedélye nélkül semmilyen felületen nem teszek közzé olyan fényképet, videofelvételt, vagy hangfelvételt, amelyen egy gyerek felismerhető. Nem teszek közzé olyan felvételt, amely bármilyen szempontból negatívan hathat a gyerekekre, akkor sem, ha azon nem felismerhető senki.*

.....

.....

Dátum Aláírás

2. sz. melléklet: Gyerekvédelmi bejelentőlapok

A bejelentés felvételekor a gyerek számára lehetőséget kell biztosítani, hogy kérdés nélkül, egybefüggően mondja el, hogy mi történt vele. A gyerek meghallgatásakor tekintettel kell lenni korára, értelmi és érzelmi állapotára, valamint a szükségleteire.

Kérjük, jelen bejelentőlapot az esetről való értesülést követően 24 órán belül eljuttatni a vezetőségnek/Gyermekvédelmi csoportnak/vezetőségnek papíralapon, a gyermekvasut.hu/biztonsag oldaldalon található űrlapon vagy e-mailben: biztonsag@gyermekvasut.hu címre

